

Construirea unor relații intime sănătoase

Rolul școlii: Recomandări bazate pe date privind politicile de formare a cadrelor didactice

Septembrie 2016

Gender
Equality
Awareness
Raising
against
Intimate
Partner
Violence

Mecanism împotriva Violenței între Parteneri Intimi (VPI)
Conștientizare privind egalitatea de gen pentru prevenirea violenței între parteneri intimi

Abordarea „GEAR - Mecanism împotriva VPI”

Proiectul **GEAR – Mecanism împotriva VPI (Conștientizare privind egalitatea de gen pentru prevenirea violenței între parteneri intimi)** este o acțiune coordonată de **prevenire primară și secundară a violenței între parteneri intimi în relațiile adolescenților**, prin intervenții în unitățile de învățământ sau în alte medii, având ca suport materiale educaționale special realizate, destinate conștientizării și capacitării elevilor ciclului gimnazial și liceal de către profesori special instruiți în acest sens.

Scopul principal este acela de a promova dezvoltarea unor **relații sănătoase bazate pe egalitate între sexe și toleranță zero față de violență** prin conștientizarea tinerilor cu privire la:

- caracteristicile relațiilor sănătoase și nesănătoase;
- influența atitudinilor și rolurilor stereotipale de gen asupra relațiilor;
- modul în care raporturile inegale de putere dintre sexe sunt legate de abuzul psihologic, fizic și/sau sexual asupra fetelor/femeilor;
- contribuția adolescenților la prevenirea tuturor formelor de violență bazate pe gen.

Materialele educaționale

În perioada 2010-2015, au fost create și evaluate seturile naționale de manuale GEAR – Mecanism împotriva VPI **pentru 7 state membre** din cadrul Uniunii Europene, după ce, în prealabil, a fost tradus, completat și adaptat cultural pachetul educativ original.

Fiecare set de manuale are în componență 4 manuale, care au fost concepute pentru a sprijini organizarea, pregătirea, implementarea și evaluarea seminarelor de formare a profesorilor și a intervenției cu scopul conștientizării adolescenților (în școli sau alte medii) ținând prevenirea primară a violenței bazate pe gen.

Manualul I

Pachet educativ adaptat pentru România: Conștientizare privind egalitatea de gen pentru prevenirea violenței între parteneri intimi

Manualul II

de instruire a cadrelor didactice

Manualul III

Manual pentru cadrele didactice

Manualul IV

Activități pentru elevi

Principalele activități ale abordării Mecanism împotriva VPI

- Seminare de formare pentru cadre didactice¹
- Ateliere de conștientizare pentru adolescenți: „Construirea unor relații intime sănătoase”²

¹ Pentru descrierea detaliată a acestei activități și a rezultatelor sale, consultați raportul elaborate de fiecare țară participant în proiect, disponibil la: gear-ipv.eu/training-awareness-raising/teachers-training-seminars

² Pentru o scurtă descriere, consultați documentul cu titlul: „Construirea unor relații intime sănătoase. Rolul școlii: Recomandări bazate pe date privind politicile de formare a cadrelor didactice”. Pentru descrierea detaliată a acestei activități și a rezultatelor sale, consultați raportul elaborate de fiecare țară participant în proiect, disponibil la: gear-ipv.eu/training-awareness-raising/adolescents-awareness-raising

Seminare de formare pentru cadre didactice

În contextul proiectului „GEAR – Mecanism împotriva VPI II”³, implementat în perioada 2014-2016 cu sprijin financiar prin programul DAPHNE III al Uniunii Europene, **262 de cadre didactice/specialiști**⁴ au fost formați prin intermediul a **11 seminare** care au fost implementate și evaluate în Cipru (CY), Spania (ES), Grecia (GR), Croația (HR) și România (RO).

Tabelul 1. Date demografice privind cadrele didactice/specialiștii formați

		Țara				
		CY	ES	GR	HR	RO
Persoane formate (N)	Total	28	33	93*	53	55
	Femei	28	29	80	51	45
	Bărbați	-	4	13	2	10
Vârsta	Medie	40,75	37,94	42,2	39,8	41,44
	Interval	25-55	24-56	27-55	25-64	25-54
Cadre didactice (N)		26	29	87	53	55
Experiență de predare (ani)	Medie	15,08	9,03	15,26	13,6	16,4
	Interval	2-28	1-30	0,08-27	1-39	2-35

Necesitatea formării cadrelor didactice

Cadrele didactice nu dispun de oportunități de a obține formări relevante...

Tabelul 2. Cadre didactice care au declarat că au mai participat la formări similare în trecut

		Țara				
		CY	ES	GR	HR	RO
Ați mai participat vreodată la sesiuni de formare despre:						
	egalitatea de gen?	85,2	57,1	35,5	41,5	43,4
	violența la întâlnire?	21,7	54,3	3,2	39,6	15,7
	violența între parteneri intimi?	39,1	42,8	7,5	30,2	19,2
	abuzul asupra copiilor și neglijare?	46,2	57,1	19,4	37,7	36,5

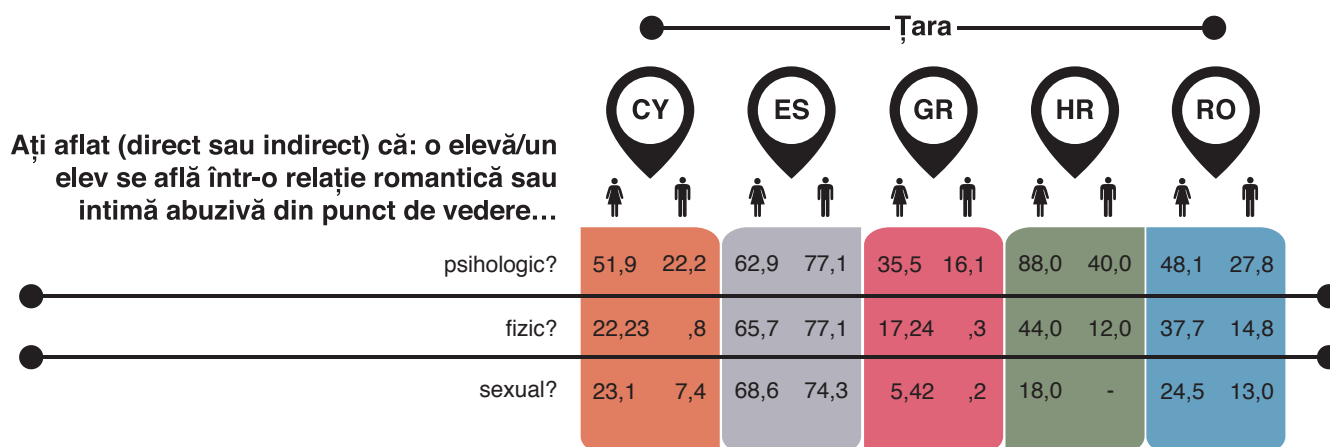
Grecia prezintă **cel mai scăzut procentaj** al cadrelor didactice formate anterior pe oricare dintre temele de mai sus, iar Spania prezintă **procentajul cel mai ridicat** la toate subiectele în afară de egalitate de gen, unde Cipru deține procentajul cel mai ridicat.

³ Gender Equality Awareness Raising *against* Intimate Partner Violence – II (GEAR against IPV II) [JUST/2013/DAP/AG/5408]

⁴ Dintre participanții greci și spanioli, 24 au fost cadre didactice sau specialiști care lucrează cu copiii/adolescenții/tineri beneficiari ai unor centre rezidențiale sau ai unor centre de zi pentru persoane vulnerabile și/sau care fac parte dintr-un grup de risc (de exemplu, victime ale abuzurilor/neglijării).

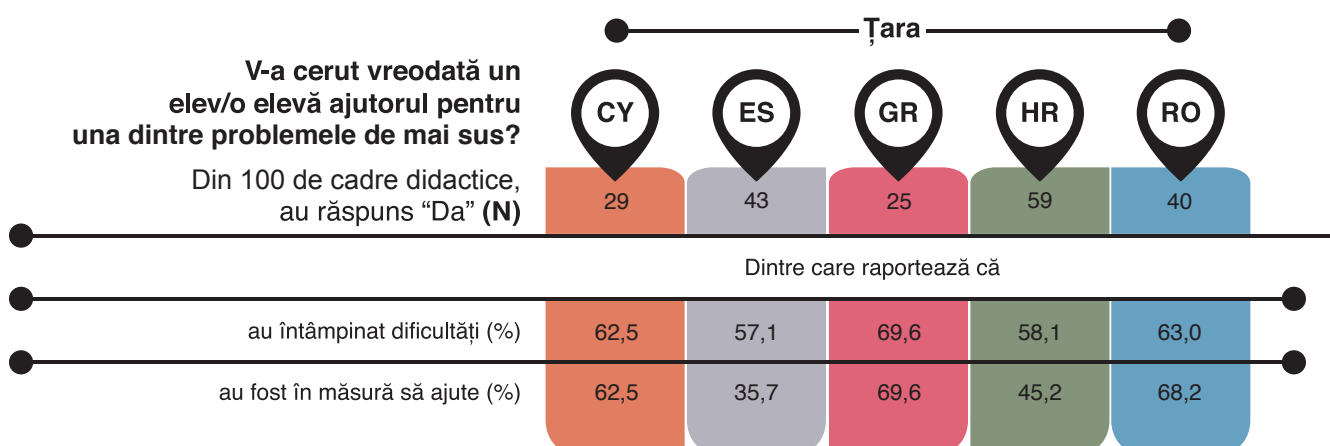
... dar problema există,

Tabelul 3. Cadrelor didactice care au declarat că au fost informate că un elev/o elevă a fost abuzat/ă de partener/ă

Cu toate că majoritatea cadrelor didactice din toate țările participante nu au beneficiat de formări relevante (Tabelul 2), acestea au aflat adesea (Tabelul 3) despre situații violență între parteneri intimi în relațiile dintre adolescenți; acest lucru se întâmplă nu doar în mod indirect, ci și direct, elevii/elevetele cerându-le ajutor (Tabelul 3).

... iar elevii/elevetele cer ajutorul cadrelor didactice...

Cum v-ați simțit?

Pregătit/ă să discut și să ofer ajutor, încrezătoare

incertitudine/ignoranță cu privire la ce e de făcut nesiguranță/teamă/vină că nu sunt pregătit/ă în mod adecvat, anxietate cu privire la abilitățile de a oferi ajutor, incapabil/ă să ajut

Responsabil/ă, dornic/ă să ajut corespunzător

Incomod, neconfortabil, confuz/ă, într-o poziție dificilă

Mulțumită de încrederea acordată

Îngrijorat/ă de sinceritatea elevii/elevului

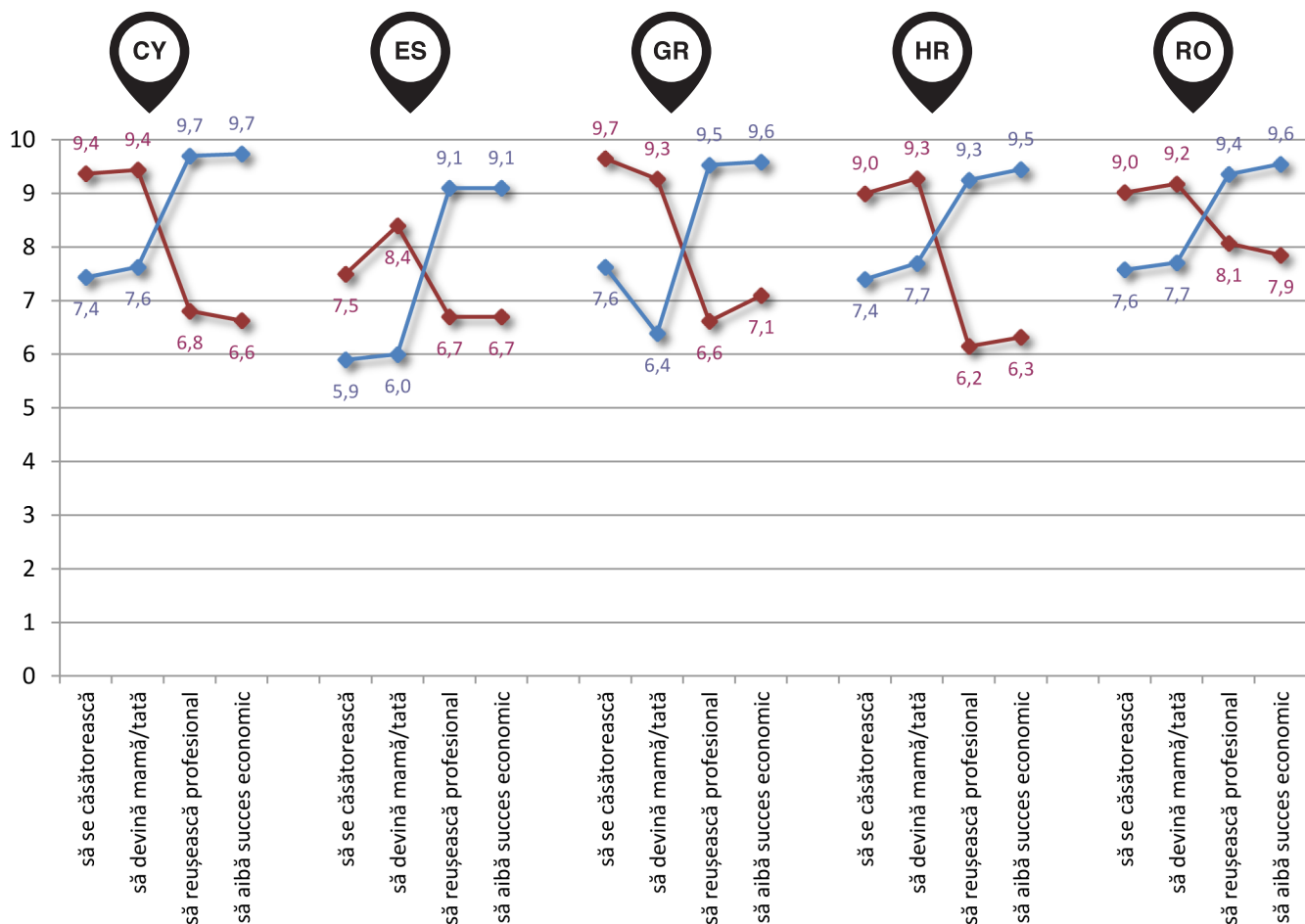
Îngrijorare, tristețe, suferință, teamă, furie, dezamăgire, frustrare față de reacția școlii, șoc

Deoarece există nevoia de a se reduce inegalitatea de gen, care este încă ridicată în rândul...

... așteptărilor sociale și

Cât de important este (0=deloc ... 10=absolut) în societatea noastră...

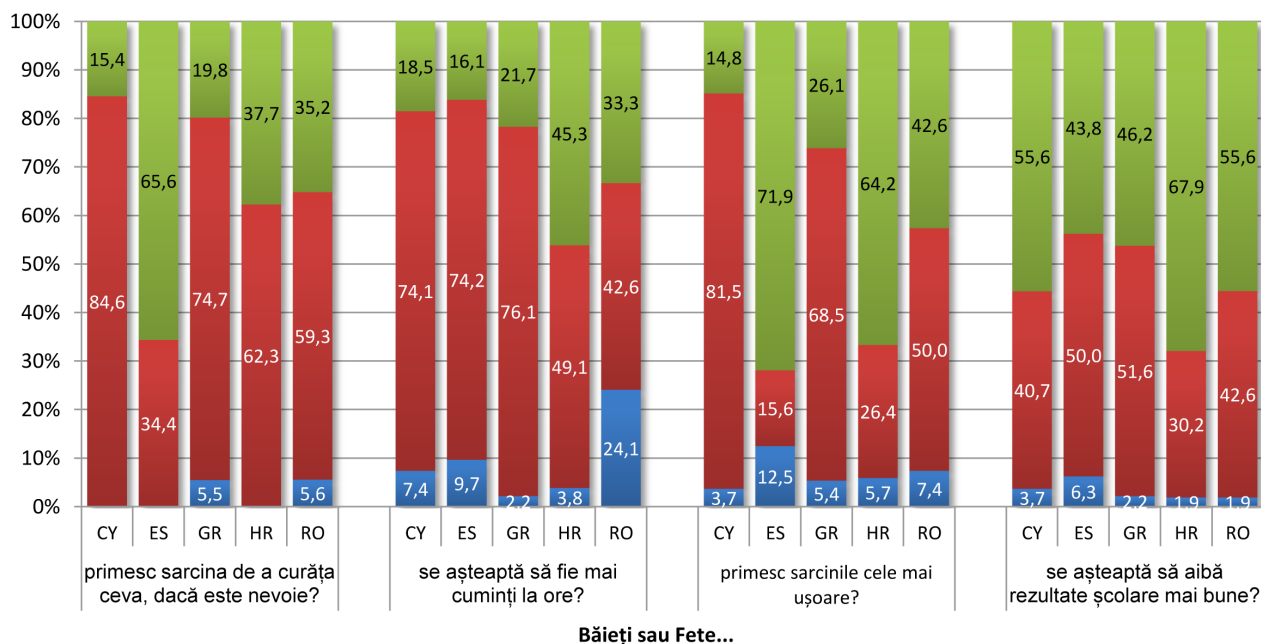
—●— pentru o femeie
—●— pentru un bărbat

... în modul în care elevii/elevele sunt tratați/tratate în școli

În opinia dvs., vă rugăm să precizați dacă în general băieții și fetele sunt tratați diferit la școală de cadrele didactice:

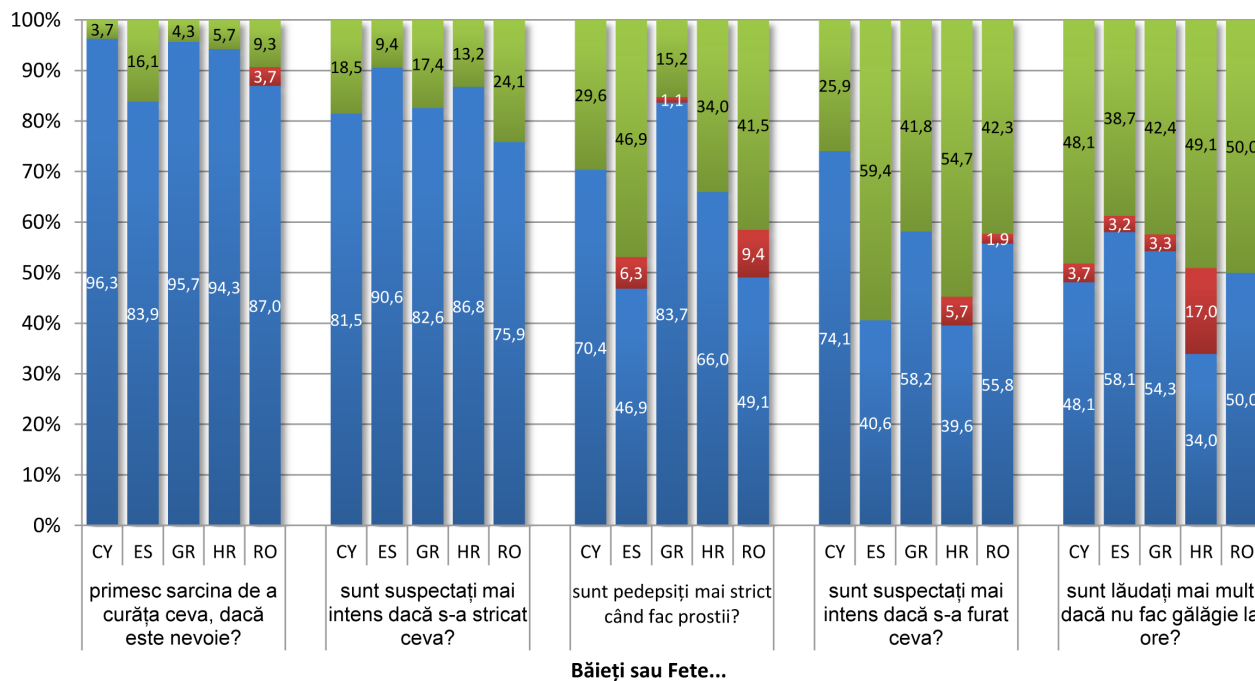
■ Băieți ■ Fete ■ Nici unii (Băieți = Fete)

Băieți sau Fete...

În opinia dvs., vă rugăm să precizați dacă în general băieții și fetele sunt tratați diferit la școală de cadrele didactice:

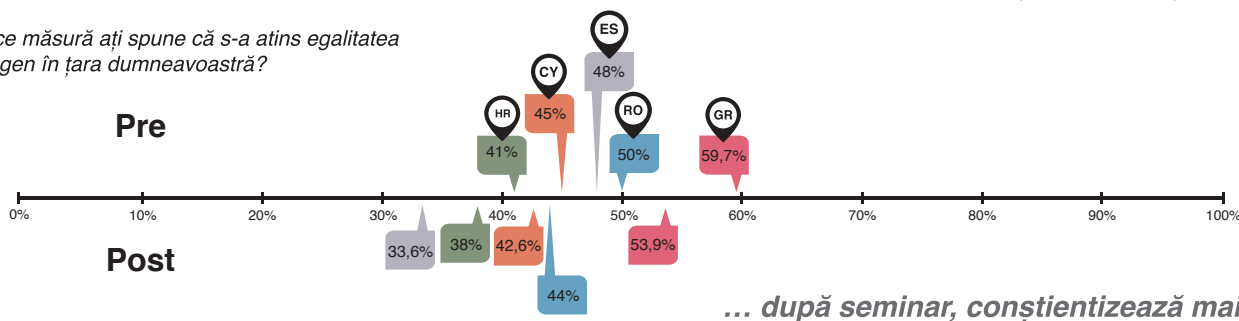
■ Băieți ■ Fete ■ Niciunii (băieți = fete)

Deoarece cadrele didactice,

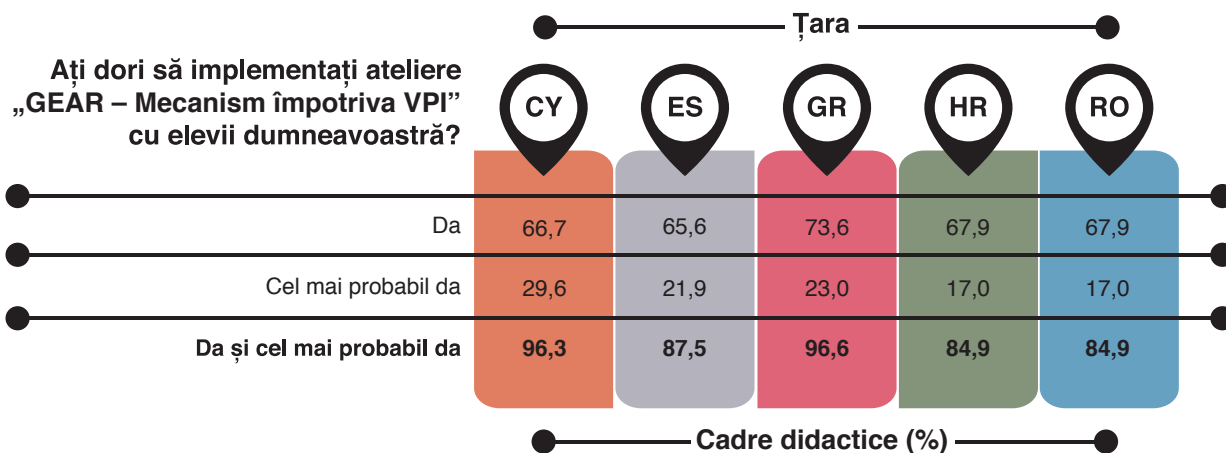
înainte de seminarul de formare, sunt deja conștiente cu privire la existența inegalității de gen...

În ce măsură ați spune că s-a atins egalitatea de gen în țara dumneavoastră?

... după seminar, conștientizează mai clar...

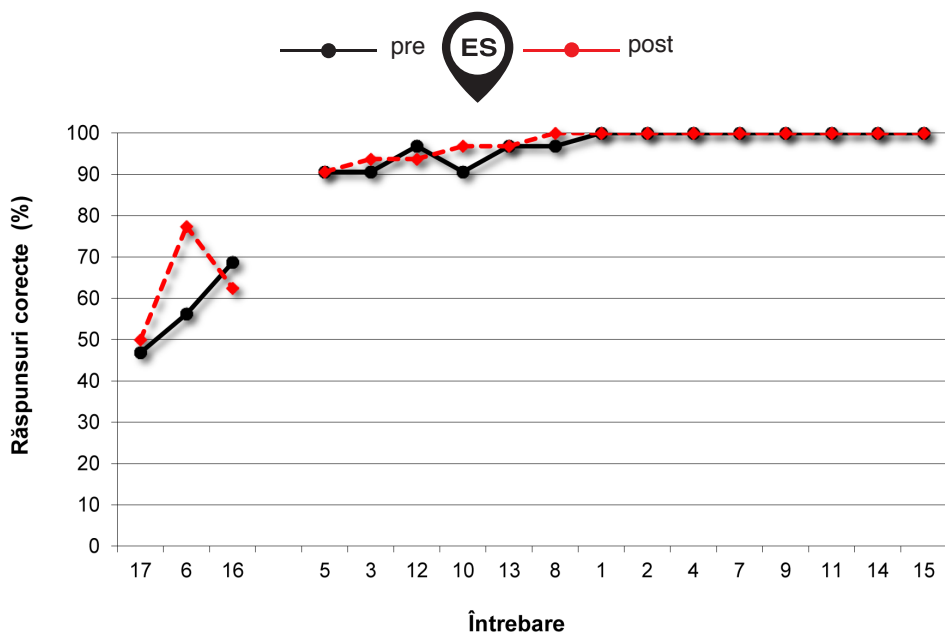
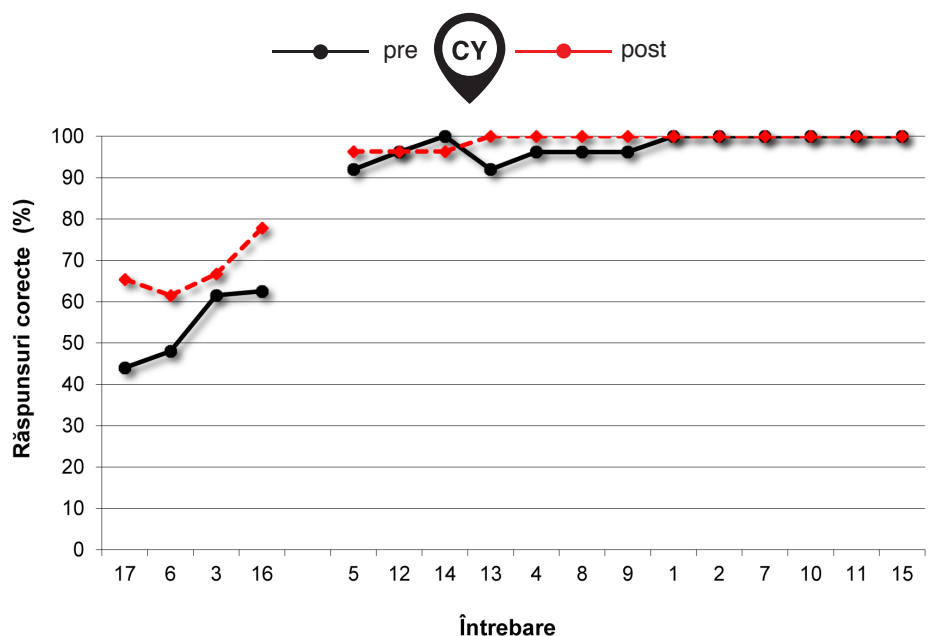
... și sunt interesate să contribuie la eliminarea inegalității de gen și la prevenirea violenței între parteneri intimi în relațiile adolescenților

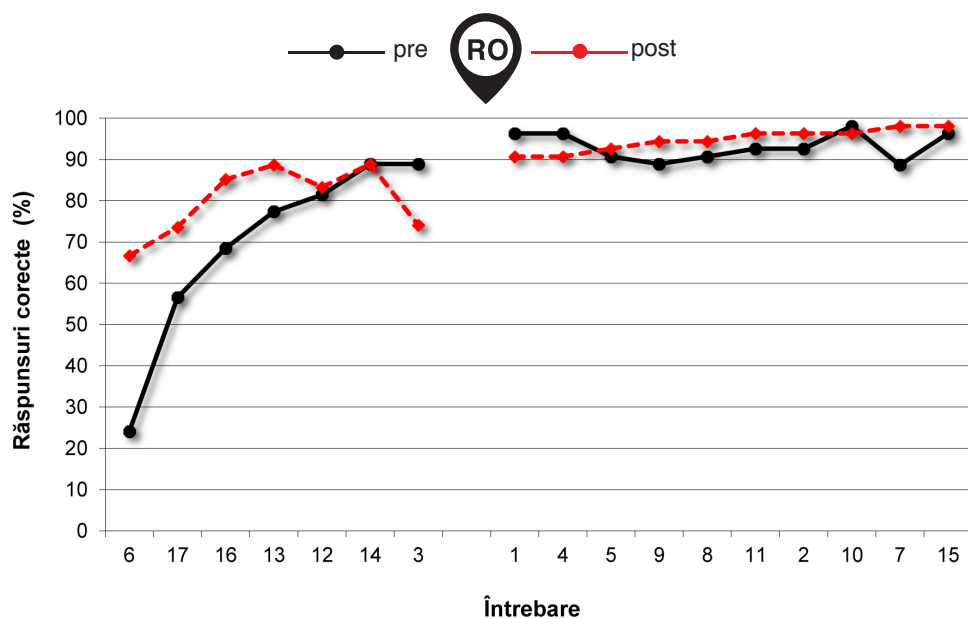
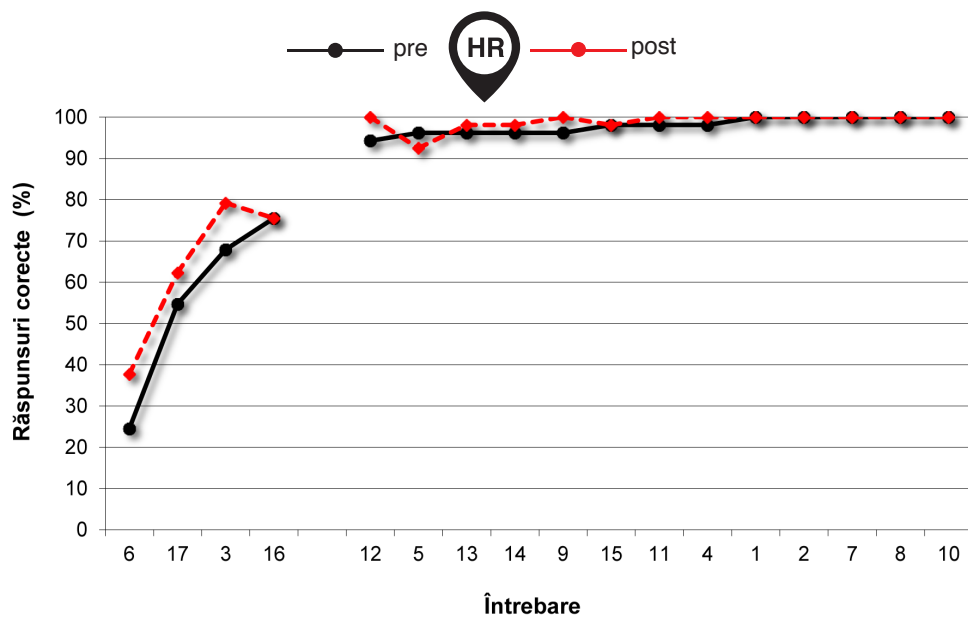
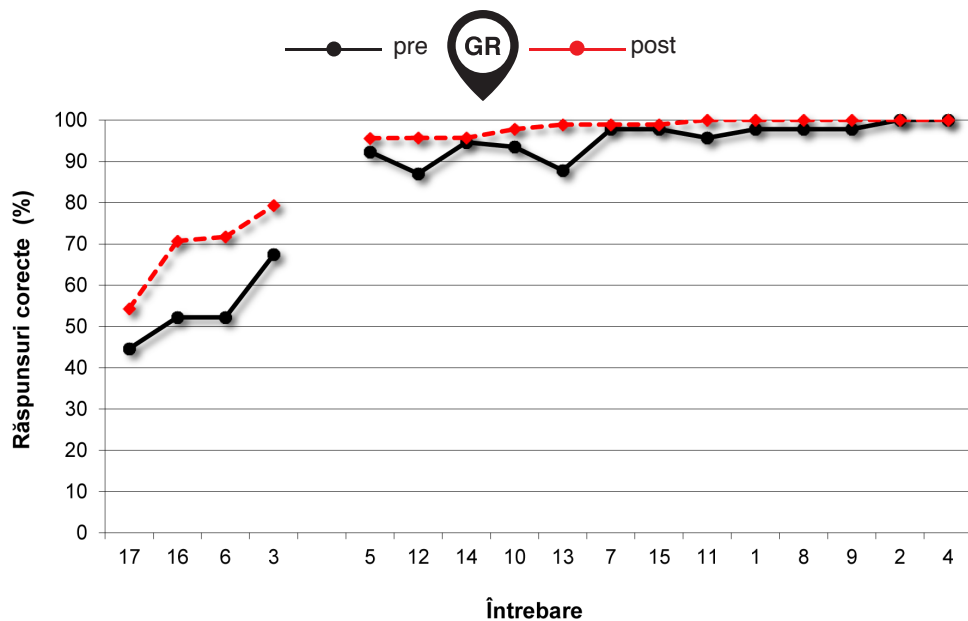

Seminarul de formare a ajutat cadrele didactice nu doar să-și îmbunătățească cunoștințele, ci și să analizeze și să schimbe propriile stereotipuri.

Vă rugăm să evaluați următoarele afirmații ca fiind „Adevărate” sau „False”

1. Violența de cuplu există doar în rândul oamenilor săraci (F)
2. Violența de cuplu există doar în rândul oamenilor needucați (F)
3. Victimele relațiilor violente sunt în majoritate femei (A)
4. O persoană este abuzată doar dacă există violență fizică (F)
5. Distrugerea bunurilor și a obiectelor personale nu este o formă de violență (F)
6. Persoanele violente sunt persoane care nu își pot controla mânia (F)
7. Dacă nu l-ar provoca ea, el nu ar abuza-o (F)
8. Se vede dacă o persoană e violentă sau nu după aspectul său (F)
9. Gelozia este o dovadă de iubire (F)
10. Fetele nu sunt niciodată violente fizic cu partenerii lor (F)
11. Când un băiat mângâie o fată, iar ea spune „nu”, asta înseamnă deseori „da” (F)
12. Când cineva suferă un abuz în cadrul relației intime, e simplu să plece (F)
13. Comportamentul violent al unei persoane se poate schimba dacă partenerul/a o/îl iubește suficient (F)
14. Bărbații sunt violenți prin natura lor (F)
15. Femeile sunt violente prin natura lor (F)
16. Majoritatea fetelor cred că trebuie să „facă pe inaccesibilele” înainte de a accepta să întrețină relații sexuale (F)
17. Majoritatea băieților cred că atunci când o fată refuză să întrețină relații sexuale cu ei, „face pe inaccesibila” (F)

Cifrele arată, în mod clar, că unele convingeri se modifică mai ușor decât altele. O rezistență mai mare s-a observat față de următoarele idei:

● 6, 16 și 17 în rândul tuturor țărilor

● 3 în rândul tuturor țărilor, cu excepția Spaniei

Referitor la itemii 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 15, cel puțin 9 din 10 cursanți din țările participante au răspuns corect înainte de sesiunea de formare și aproape toți după aceasta. Același lucru se aplică și itemilor 12, 13 și 14 în toate țările, în afară de România, unde apare o rezistență mai mare (îmbunătățire redusă).

Înainte de sesiunea de formare, cadrele didactice se simțeau confortabil (A) să abordeze problema violenței între parteneri intimi la clasă, deși nu se simțeau capabili să o facă (B, C, D). După seminar, autoevaluarea lor arată că își doresc și sunt capabile să lucreze în această privință.

Pe o scară de la 0 la 10 (0 = deloc ... 10 = absolut), vă rugăm să evaluați următoarele:

A. Confort față de abordarea subiectului Independent de cunoștințele pe care le aveți despre aceste subiecte, cât de comod v-ați simți să implementați la clasă activități ce abordează următoarele teme?

1. abuz psihologic în relațiile de cuplu (VPI psihologică)
2. abuz fizic în relațiile de cuplu (VPI fizică)
3. abuz sexual în relațiile de cuplu (VPI sexuală)

B. Cunoștințe generale Cum ați evalua cunoștințele pe care le aveți în prezent despre:

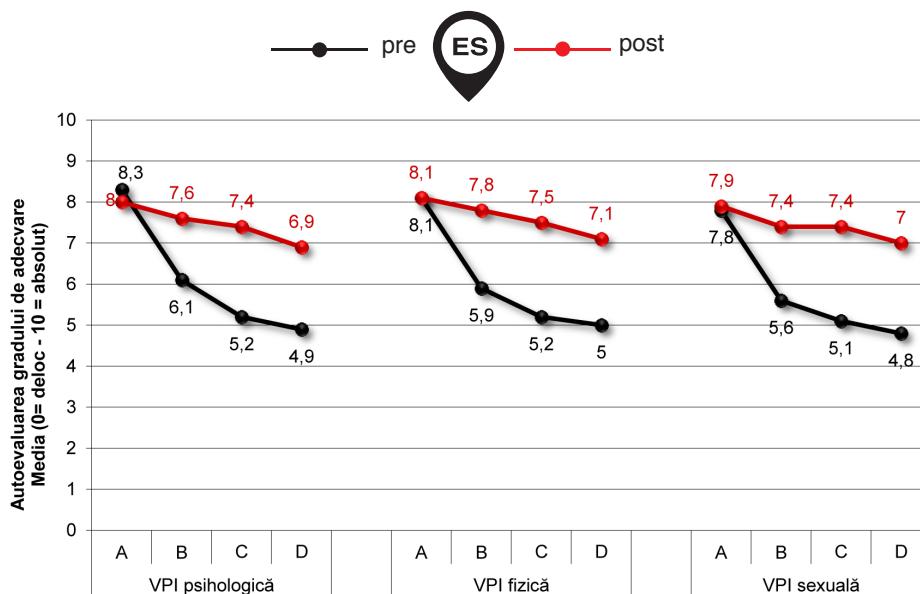
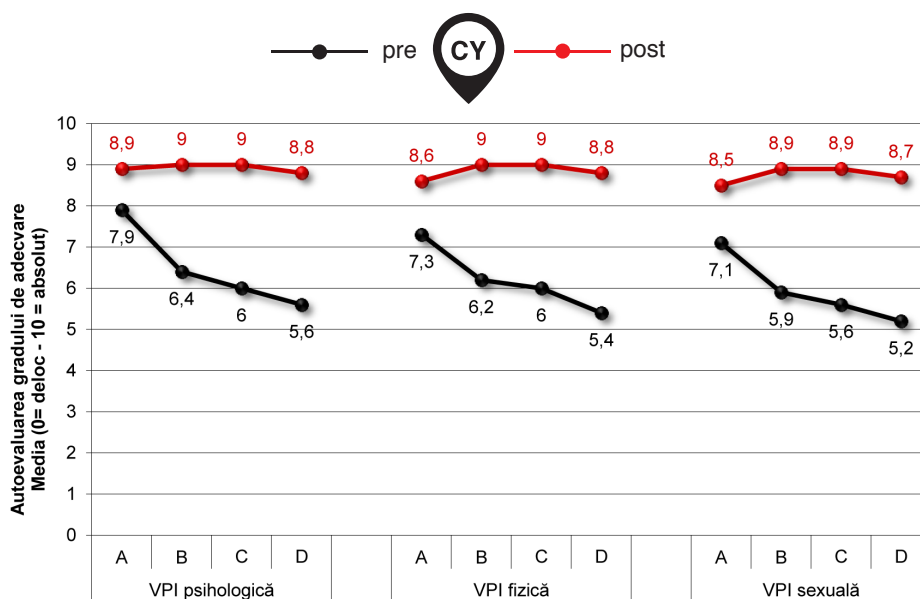
1. abuzul psihologic în relațiile de cuplu
2. abuzul fizic în relațiile de cuplu
3. abuzul sexual în relațiile de cuplu

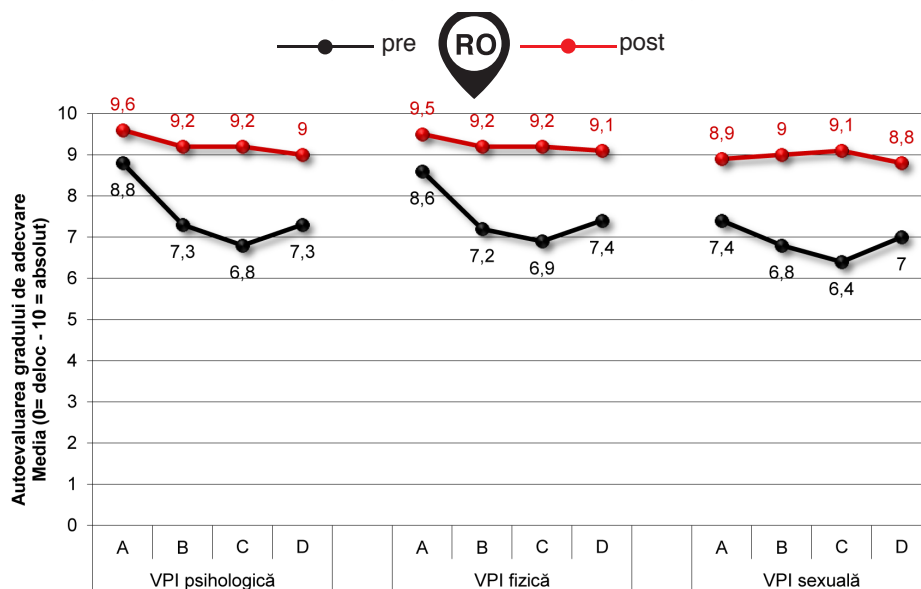
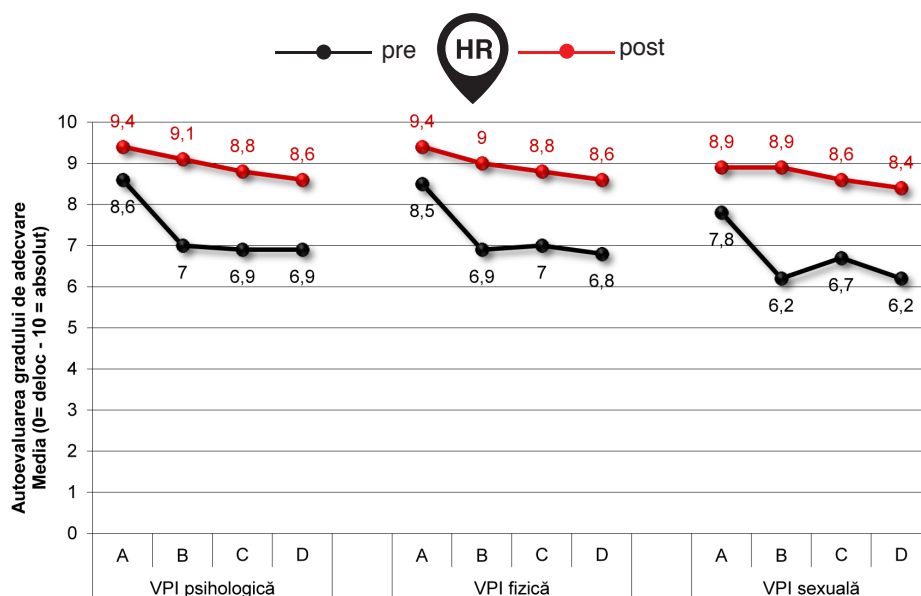
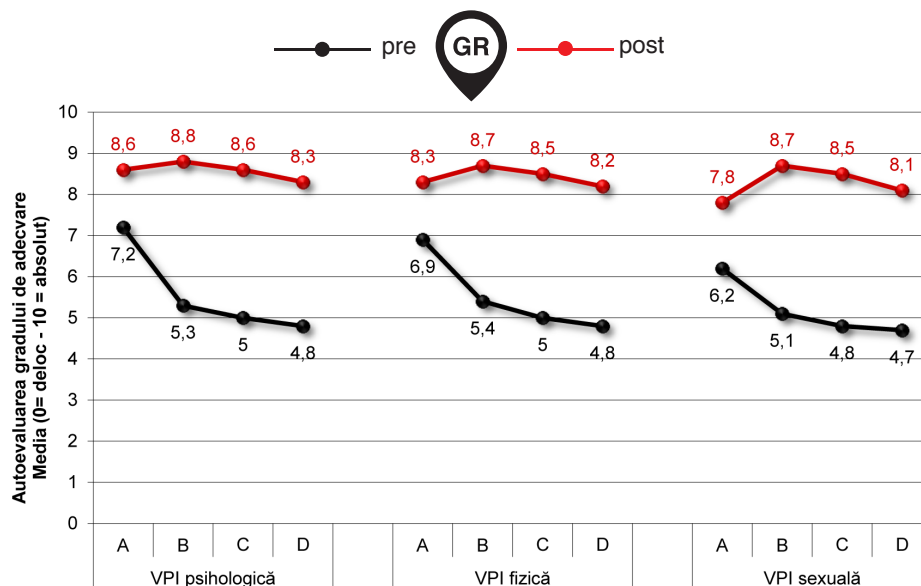
C. Cunoștințe specializate de reacție la mărturisirea unui incident de abuz: Cum ați evalua cunoștințele pe care le aveți în prezent despre ce ar trebui să spuneți unui elev/unei eleve care vă mărturisește că:

1. partenerul/partenera ei/lui o/îl abuzează psihologic?
2. partenerul/partenera ei/lui o/îl abuzează fizic?
3. partenerul/partenera ei/lui o/îl abuzează sexual?

D. Capacitatea de a ajuta Pe baza cunoștințelor și a aptitudinilor pe care le dețineți în prezent, cât de încrezător/oare sunteți că puteți ajuta un elev/o elevă care vă mărturisește că:

1. partenerul/partenera ei/lui o/îl abuzează psihologic?
2. partenerul/partenera ei/lui o/îl abuzează fizic?
3. partenerul/partenera ei/lui o/îl abuzează sexual?

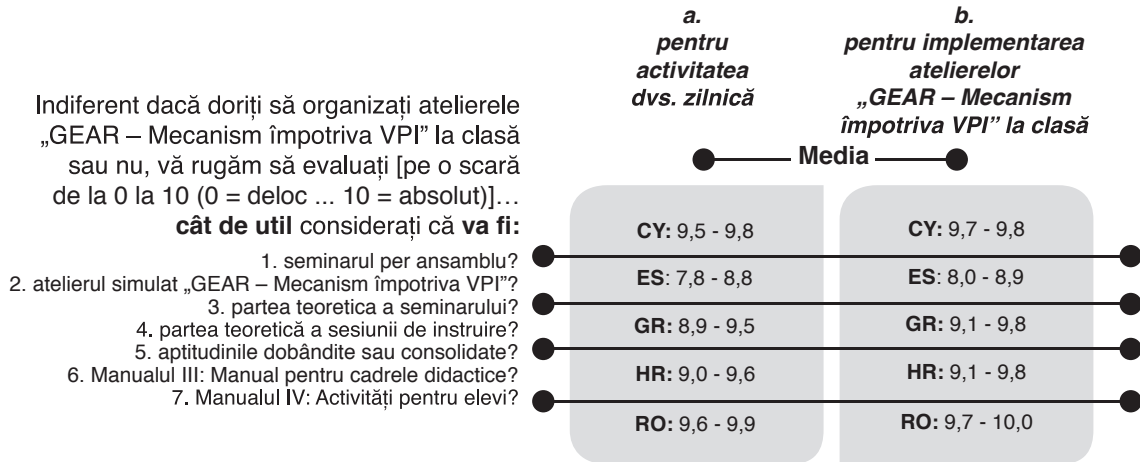
În rândul tuturor participanților din toate țările, **înainte de seminar**, autoevaluarea cadrelor didactice cu privire la cunoștințe (B. generale: 5,1 – 7,3 și speciale: 4,8 – 7,0) și capacitatea de a ajuta un elev/o elevă care este abuzat/ă (D: 4,7 – 7,4) sunt apropiate de sau peste mijlocul scărilor; scorurile sunt mult mai scăzute în comparație cu cotele evaluării nivelului de confort în ceea ce privește abordarea problematicii abuzului psihologic, fizic și sexual în relațiile de cuplu (A: 6,2 – 8,8).

După seminar, toate cadrele didactice declară că **se simt mai confortabil** în abordarea aspectelor menționate mai sus (7,8 – 9,6), diferența evidențiată anterior fiind diminuată datorită unei creșteri mai mari în ceea ce privește autoevaluării cunoștințelor (generale: 7,4 – 9,2 și speciale: 7,4 – 9,2) și capacitatea de a ajuta (6,9 – 9,1).

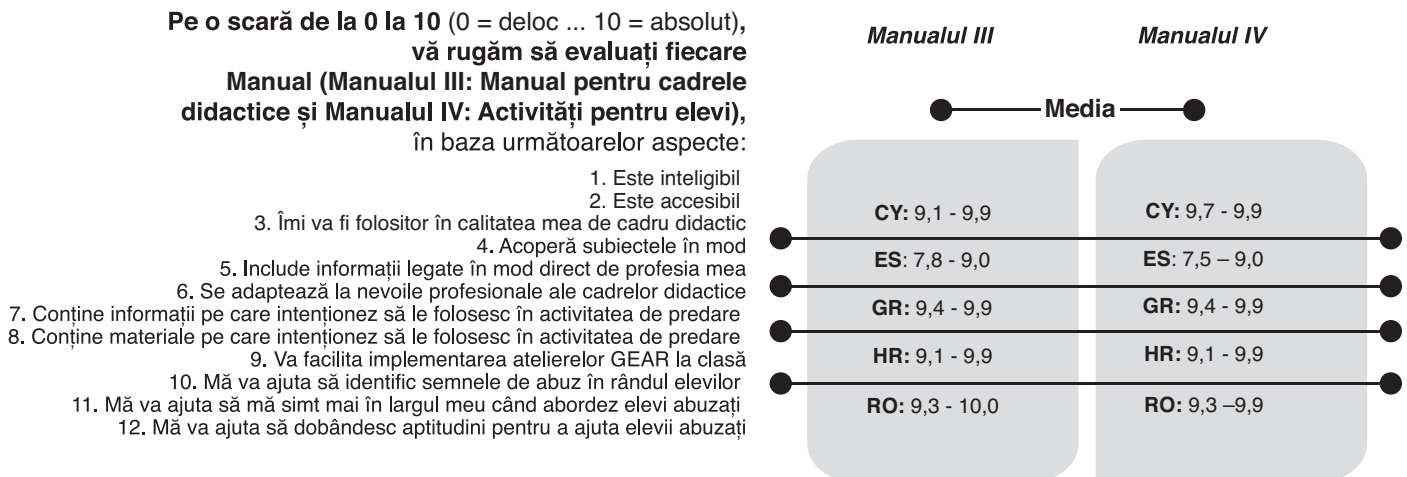
Cu alte cuvinte, se demonstrează că, **înainte de seminar**, cadrele didactice **nu aveau rețineri personale în a aborda** subiectul violenței între parteneri intimi (A), deși simțeau că nu dețineau suficiente cunoștințe (B & C) și erau nesigure pe abilitățile lor de a ajuta un copil abuzat (D). Totuși, **după seminar**, **autoevaluarea** cunoștințelor și a încrederii cadrelor didactice în oferirea de ajutor nu doar că a crescut semnificativ, ci este în **concordanță** cu nivelul de confort privind implementarea activităților adaptate pentru diferite tipuri ale violenței între parteneri intimi: cadrele didactice simt **nu doar că VOR, ci și ca POT!**

Părerea cadrelor didactice despre seminar

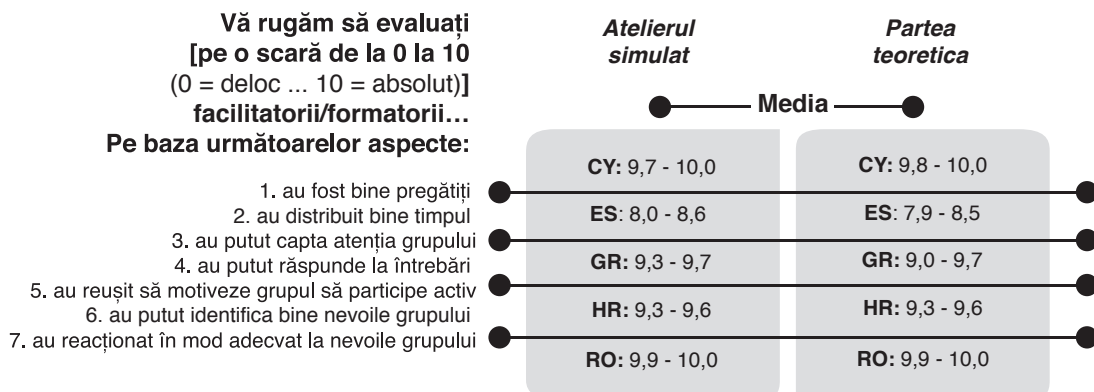
Utilitatea seminarului de formare și a materialului educațional „GEAR – Mecanism împotriva VPI” a fost evaluat ca fiind **foarte ridicată** de către toate cadrele didactice din toate țările (cu excepția Spaniei⁵), atât din punctul de vedere al activității lor zilnice, cât și al implementării unor sesiuni de sensibilizare la clasă. Deși cadrele didactice din Spania au cotate materialul cu scoruri mai scăzute, nivelul utilității relevat este totuși ridicat.

Când au fost rugate să evalueze **calitatea și utilitatea materialului educațional GEAR – Mecanism împotriva VPI** (Manualele III și IV), **calificativele cadrelor didactice au atins cotele cele mai înalte** în toate țările, cu excepția Spaniei, media cea mai scăzută la nivelul tuturor țărilor fiind 9,1.

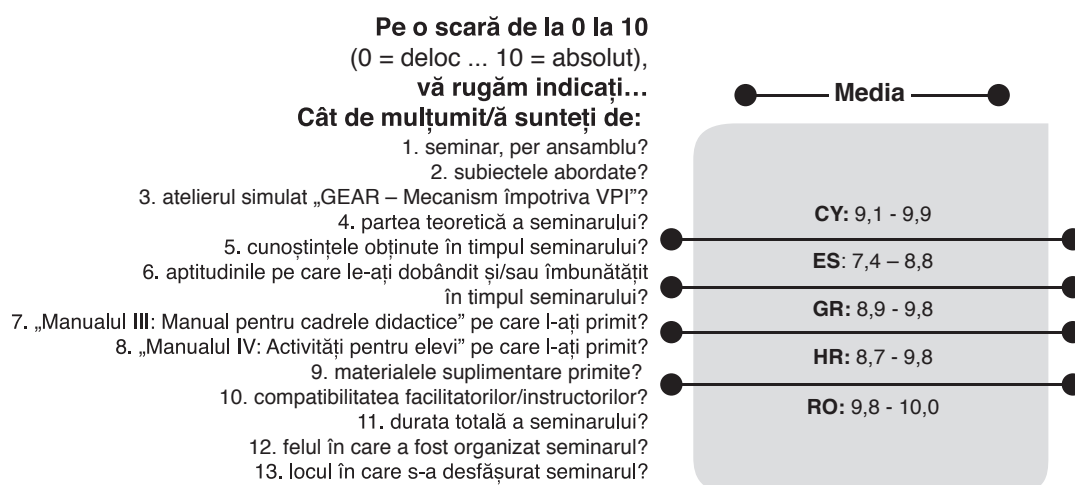
În ceea ce privește **eficiența formatorilor**, factor esențial pentru implementarea cu succes a oricărui tip de instruire, cadrele didactice din Spania au considerat că formatorii lor au fost **foarte** eficiente, în timp ce colegii lor din alte țări au considerat că formatorii au fost extrem de eficienți, media cea mai scăzută fiind 9,0.

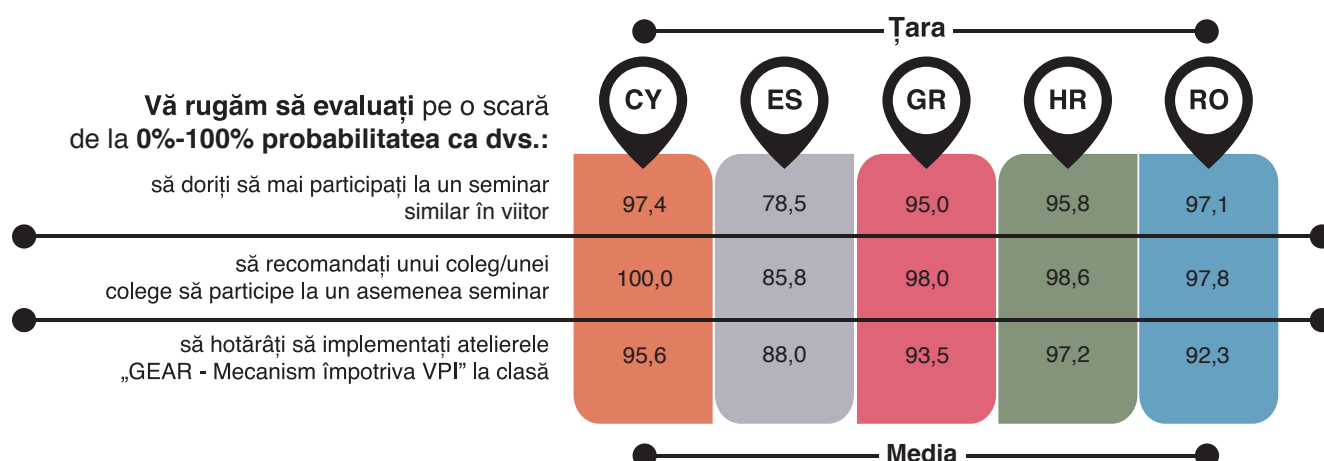
⁵ Evaluarea sistematic mai scăzută înregistrată în cazul Spaniei poate fi explicată prin faptul că, în comparație cu colegii din alte țări, un număr mai mare de cadre didactice participaseră în trecut la sesiuni de instruire pe tema VPI și a violenței la întâlnire (consultați Tabelul 2), având deja cunoștințe și aptitudini relevante.

Nu în ultimul rând, cadrele didactice și-au evaluat gradul de **satisfacție** cu privire la seminarul de formare ca fiind **foarte ridicat la toate cele 13 punctele** (evaluare directă).

În final, toți participanții, cu excepția celor din Spania, au arătat niveluri **extrem de ridicate de satisfacție** în ceea ce privește toate cele 13 dimensiuni ale seminarului pe care l-au evaluat în mod direct (deși mai joasă, evaluarea cadrelor didactice din Spania a indicat, de asemenea, un nivel ridicat de satisfacție).

Gradul crescut de satisfacție a cadrelor didactice spaniole, dar și nivelul de satisfacție excepțional de ridicat înregistrat în rândul celorlalți participanți au fost, de asemenea, **evidențiate prin evaluările indirecte ale seminarului**.

De ce o țară ar adopta abordarea „GEAR – Mecanism împotriva VPI”?

Deoarece...

... **Convenția Consiliului Europei** pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (**Convenția de la Istanbul**) a fost semnată de **toate statele membre UE**, precum și de cele **7 state candidate și potențial candidate**, intrând deja în vigoare (septembrie 2016) în **19 dintre acestea**.

...sistemul educațional

- **ține** la siguranța, sănătatea mintală și bunăstarea copiilor și a adolescenților
- **dorește** să promoveze egalitatea de gen
- **urmărește** să dețină un rol important în prevenirea primară a violenței de gen și a violenței între parteneri intimi în rândul populației de adulți din viitor
- **dorește** să beneficieze de **cadre didactice pregătite în mod adecvat**, care să contribuie în mod semnificativ la îndeplinirea scopurilor de mai sus

... intervenția este aclamată, acceptată și foarte apreciată de

- adolescenți
- cadre didactice
- școli
- părinții adolescenților și comunitatea locală

iar abordarea „Gear – Mecanism împotriva VPI”...

furnizează materiale care răspund întocmai **articolului 14** de referitor la educație din Convenția de la Istanbul, iar toate intervențiile primare incluse în acestea sunt legate în mod direct de **aproape toate articolele** privind educația **din Capitolul III al Convenției**

- **introduce egalitatea de gen în educație ca strategie de prevenire a violenței**, motivează profesorii și le dezvoltă competențele și cunoștințele necesare pentru a putea implementa aceste intervenții ce țin de prevenirea primară
- **eficiența acestora se bazează pe date**: a fost deja implementată și evaluată în 7 țări și **este eficientă** pentru creșterea nivelului de **cunoștințe** în rândul cadrelor didactice și al adolescenților și pentru **schimbarea** atitudinilor stereotipale și/sau de tolerare a violenței de gen
- **odată integrată în curriculumul școlar, aceasta are ca efect creșterea**
 - a) **caracterului de prevenire** al intervenției, transmițând mesajul că școlile și cadrele didactice sunt interesate și iau măsuri pentru atingerea egalității de gen și eliminarea violenței din relațiile între adolescenți
 - b) **sustenabilității** unor astfel de intervenții, cadrele didactice constituind un „grup operativ” permanent, care poate implementa astfel de acțiuni în mod constant

- folosește exclusiv activități experiențiale, prin care adolescenții **nu sunt învățați, ci ghidați să exploreze** propriile atitudini de gen stereotipale și impactul acestora asupra vieții de zi cu zi, **să descopere și să exerseze abilități de viață** care îi vor ajuta să construiască relații sănătoase, fără nicio formă de violență
- **permite**, prin intermediul cadrelor didactice, **accesul populației generale de copii/adolescenți**, chiar și celor din zone mai îndepărtate
- **îmbunătățește** relațiile dintre adolescenți, precum și relația profesor-elev
- **abordează chestiuni de care adolescenții se lovesc în viața de zi cu zi**, dar pe care școala, cadrele didactice și părinții evită să le abordeze pentru că nu știu cum.

Recomandări

Având în vedere că aproape toți copiii și adolescenții merg la școală, **sistemul educațional**, la toate nivelurile, reprezintă cadrul ideal în care **cadrele didactice pregătite în acest sens** pot juca un rol esențial în implementarea unor **intervenții** de acest gen **adresate populației generale**. Așadar, este imperativă nevoia unor intervenții referitoare la stereotipuri și egalitate de gen la nivelul învățământului primar și secundar, ca mijloace de prevenire a violenței de gen.

Consolidarea sistematică a abilităților resurselor umane

Realizarea unor seturi naționale de manuale „Gear – Mecanism împotriva VPI” pentru țările unde acestea nu sunt încă disponibile.

Aprobarea și instituționalizarea utilizării setului național de manuale „Gear – Mecanism împotriva VPI” (Manualele II, III și IV) în procesul de pregătire a cadrelor didactice și a altor profesioniști care lucrează cu adolescenți, precum și în implementarea de ateliere pentru adolescenți.

Instituționalizarea sesiunilor de instruire, care vor fi implementate anual

și se vor adresa ● **cadrelor didactice din învățământul secundar⁶ și altor profesioniști** care lucrează în școli (de exemplu, psihologi, asistenți sociali) în toată țara

● **profesioniștilor care lucrează în domeniul sănătății și educației**, al egalității de gen și al prevenirii violenței de gen, precum și **profesioniștilor** care lucrează cu adolescenți din grupuri de risc

cu scopul de a ● furniza instruire teoretică și experiențială cadrelor didactice/profesioniștilor pe teme precum percepții stereotipale ale rolurilor de gen, a egalității de gen și a violenței de gen în relațiile dintre adolescenți

● consolidarea abilităților și dezvoltarea aptitudinilor în vederea implementării și evaluării atelierelor experiențiale pentru sensibilizarea adolescenților în școli sau în alte contexte

● dezvoltarea de aptitudini pentru identificarea, tratarea și direcționarea corespunzătoare a cazurilor de abuz asupra copiilor, adolescenților și adulților

Caracteristici ale seminarelor de instruire a cadrelor didactice ● **participarea cadrelor didactice trebuie să fie voluntară**, însă, pentru obținerea certificării, un cadru didactic **trebuie să fie prezent** pe întreaga durată a seminarului

● implementarea va avea loc **la începutul anului școlar**, astfel încât să rămână timp pentru atelierelor destinate elevilor

● **durată minimă⁷ de 24 ore**, incluzând părți **experiențiale, teoretice și practice**

► **partea experiențială** (atelierul simulat) ar trebui să aibă **o durată minimă de 12 ore** și să fie organizată cu **grupuri mici** de 15-25 participanți (aproximativ dimensiunile unei clase de elevi)

● **grupul celor formați ar trebui să fie mixt**, incluzând cadre didactice din diferite orașe

● **eficiența evaluării** ar trebui evaluată pentru fiecare seminar în parte (consultați Manualul II)

● oferirea în mod continuu de **sprijin cadrelor didactice instruite** pe perioada implementării atelierelor cu elevii.

⁶ Mai târziu, se recomandă ca sesiunea de instruire să se extindă pentru a include și **cadre didactice din învățământul primar**, astfel încât acestea să fie pregătite pentru implementarea primei părți a atelierului, respectiv cea referitoare la stereotipuri și (in)egalitate de gen

⁷ Durată ideală: 32-40 de ore

Identitatea proiectului

Gender Equality Awareness Raising *against* Intimate Partner Violence - II - GEAR *against* IPV II
(JUST/2013/DAP/AG/5408)

Coordonator

European Anti-Violence Network (EAVN)

Tel.: 0030 210 92 25 491

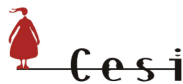
E-mail: info@antiviolence-net.eu

Website: www.antiviolence-net.eu

FB: /EuropeanAntiViolenceNetwork

Parteneri

- Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS), Cipru
- Center for Education, Counselling and Research (CESI), Croația
- Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G., România
- Plataforma Unitaria contra les Violències de Gènere, Spania
- The Smile of the Child, Grecia

Contact

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen - A.L.E.G.

Tel.: 0369 801808

Mobil: 0753893531

E-mail: contact@aleg-romania.eu

Website: www.aleg-romania.eu

Evaluator extern

Prof. Carol Hagemann-White

Website

www.gear-ipv.eu

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al Programului DAPHNE III al Comisiei Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Comisiei Europene.

